

David Bergström: Tal i rösträttsfrågan 1906

Talare

David Bergström
Politiker

Datum

29 april 1906

Plats

Stockholm

Högt ärade församling! Den fråga, som många vilja göra så oändligt liten, men som i denna stund är vår ojämförligt största politiska fråga, rösträttsfrågan, bör ses mot bakgrunden af åren 1892 och 1901, härordningsreformernas år. Vid de tiderna begynte det nämligen gå upp för de svenska statsmakterna, regering och riksdag, att det vore oklokt och orätt att icke i fred lika väl som i ofred sätta sin fulla lit till landets söner, att icke i det ena såväl som i det andra fallet gifva fattig och rik plats bredvid hvarandra vid afgörandet af landets öden. Från urtima riksdagen 1892 kvarstår såsom ett vackert tal, men ännu icke såsom något mera, det berömda yttrandet inför tronen af Andra kammarens talman: »Enig torde denna kammare ock smart stå i den förhoppning att vi med väl afvägda, men fasta steg närma oss den dag, då uti den stora medborgarhär, som i farans stund skall rycka fram, hvarje man eldas afmedvetandet, att han äger hel medborgarrätt i det fosterland, för hvars lif han går att insätta sitt eget». Och tio år därefter, vid 1902 års riksdag, erkände i Första kammaren dess då- och nuvarande vice talman, att genom 1901 års beslut i försvarsfrågan tillförbundos landets myndiga män i vida högre grad än hvad någonsin förut varit ifrågasatt att under fredens dagar underkasta sig ökade bördor, ökade uppoffringar, för att i farans stund vara mera beredda än förut att värna vårt lands frihet och självständighet, och att det för honom stode klart, att det vore rätt och klokt att med utsträckta medborgerliga skyldigheter äfven utsträcka de politiska rättigheterna. Jag frågar: Hvad som var rätt och klokt, när dessa yttranden fälldes, är det detta manne mindre nu? Äru vi nu mindre än för fjorton år sedan i behof af fosterlandsförsvarare, som i nödens stund känna och tänka och handla helt med sitt fosterland? Utgöra utsträckta medborgerliga rättigheter nu mindre än tillföre en naturlig och nödvändig och brådskande konsekvens af de utsträckta medborgerliga skyldigheterna? Om någon för ett halft år sedan, då ropet på samling ljöd öfver landet, gjort dessa frågor, då hade icke på dem kunnat gifvas mer än ett svar. Då hade man, i hvilket läger man än befunnit sig, varit tvungen att säga sig själf och säga andra: »Nu måste rösträttsreformen komma i vårt land; den kommer ingen dag för tidigt». Men nu är 1905 förbi.

Nu har man glömt allvarets dagar, och nu vet man icke bättre i riksförsamlingen än att man skrattar åt påminnelserna om behovet af en rösträttsreform. Och detta gör man i samma stund som man står upp och säger sig vilja med alla medel bekämpa den försvars- och fosterlandsfientliga agitationen. Förstår man då icke, att det ej är nog att med strafflagsbestämmelser träffa missgärningsmännen! Om något, borde väl just denna agitation öppna ögonen för nödvändigheten att fastare knyta samman samfundsbanden, att icke i den stora massan af Sveriges arbetare se fiender, utan likar och bröder, och att också behandla dem som sådana. Ty alla måste vi ju säga oss: Hvar stode vi väl, om vi icke kunde äga den tillförsikten, att den stora, massan af Sveriges arbetare, de må vara unga eller gamla, de må tillhöra det ena eller det andra partiet, skall vilja och veta försvara sitt fosterland, om olyckans dag en gång bryter in öfver oss? Gud nåde då oss alla, land och folk, om ej så vore! Om vi från dessa synpunkter, från hvilka vi väl alla måste erkänna betydelsen af att utan dröjsmål söka göra till verklighet det numera oeftergifliga krafvet: ett land — ett folk, gå öfver till de fredliga bedrifter och omsorger, hvaraf vårt folk från dag till dag är upptaget, lär väl ingen kunna förneka, att samma kraf med samma styrka gör sig gällande. Vi lefva ju i en tid, då kampen för tillvaron är hård, äfven för folken, då det gäller att spänna nerv och sena, att taga nya och starka och samfälliga tag och att icke ödsla tid och krafter på uppsplitande tvister och strider inbördes. Ingen som vill se vårt land gå en ny utveckling till mötes på de fredliga idrotternas fält, ingen som vill medverka till att skapa ett nytt skede i den svenska industrins historia — och det vilja vi väl alla, hvar i sin mån — skall kunna önska annat än att det otrygghetstillstånd, som på senare tider varit rådande till men för alla parter, arbetare, arbetsgifvare och hela samhället, efterträdes af förhållanden, som skapa arbetsdrift och arbetsro. Men dit går vägen genom politiska och sociala reformer. Och Första kammaren må säga hvad den vill — det gäller äfven här, att det första stora steget på den vägen är lösningen af rösträttsfrågan. Man har förebrått det liberala partiet i riksdagen och enkannerligen den nuvarande regeringens chef, att de icke velat medverka till antagandet af det rösträttsförslag, hvartill Första kammaren två gånger under senaste riksdagsperiod skänkt sitt bifall. Hade de vid den tiden ställt sig annorlunda, har man sagt, så hade rösträttsfrågan redan nu kunnat vara löst. Då jag nu går att något belysa halten af denna förebråelse, så kommer jag också in på spörsmålet: Är det Första kammaren och en minoritet af Andra kammaren, som skola diktera rösträttsfrågans läsning mot majoriteten af folket och majoriteten af Andra kammaren? Om det är något, som bort kunna upplysa äfven den mest förstockade om det obefogade i anklagelserna mot de liberala, därför att de icke

ville gå med på den rösträttsreform, som bjöds år 1904 och 1905, så är det väl den omständigheten, att det nu blifvit så förunderligt tyst bland minoriteten i riksdagens Andra kammare i fråga om värdet af och rättvisan hos det på proportionella val till Andra kammaren allena byggda förslag, för hvilket man för ett och två år sedan så ifrigt kämpade. Bland de gamla förkämparna för detta förslag i Andra kammaren är det icke längre någon, som vågat träda fram och säga, att det är i det tecknet, som lösningen bör och skall ske. Tvärtom erkänna de öppet och ohöljdt i sina motioner, att de farit vill. Vi liberala hade dock rätt, att det var en orättvis och farlig väg, hvarpå man den gången slagit in. Är det manne bättre förspändt nu? Är den likställighet kamrarna emellan i afseende på valsättet, som man nu föreslår, är denna s. k. helproportionalism något annat än ett sken, så länge man i afseende på Första kammaren icke går till botten med de proportionella valen, så länge man icke tillämpar dem hela skalan igenom ända upp till landstingen, och så länge man icke tillika i grund reformerar den kommunala, röstskalan! Behöfver väl denna skenreform, som man nu prisar så högt och som jag kan förlikna vid, om jag åt min ena fot gjorde en sko med alldeles ny form och nytt snitt, men för den andra behölle den gamla sulan och ofvanpå den satte ett nytt ofvanläder — behöfver väl äfven denna skenreform vägas på de allmänna valens våg lock befinnas för lätt, innan den svenska riksdagen är beredd att gå fram till rösträttsfrågans lösning? Eller — och det är den brännande frågan, som i dessa vårdagar skall erhålla sitt svar — skall Sveriges riksdag inse, att tiden nu är inne att gå Sveriges folk till mötes och gifva det den reform, hvarefter det trängtar? Det är, det kan med full visshet sägas, icke allenast de liberala, som i dessa dagar önska framgång åt regeringens rösträttsförslag. Både till höger och till vänster om oss stå massor af medborgare, som tänka och säga, att nu borde stunden vara kommen. Med alla de brister, detta förslag inför en sträng granskning må befinnas äga, har jag en fast öfvertygelse, att det likväl i det väsentliga skulle tillfredsställa fäderneslandets kraf och bli ett frö, icke till upplösning, utan till lif och endräkt — med dessa ödmjuka, oförställda ord yttrade sig för fyrtio år sedan skaparen af representationsreformen om det af honom framlagda grundlagsförslaget. Med samma ödmjukhet, men också med samma känsla af tidens allvar och sitt ansvar, tror jag landets nuvarande regering kunna säga, att låt vara att dess rösträttsproposition långt ifrån kan betecknas såsom ett idealförslag utan brister och fel, så skulle dess antagande dock vara till gagn och lycka för land och rike. Jag är också viss, att alla de, som räkna sig som liberala medborgare i hufvudstaden, dela min mening, att det icke är mot folket, utan med folket, som man i dessa tider kan och skall genomföra de stora reformerna i Sveriges land.

Det är icke samlingens och rättvisans sken vi nu behöfva; det är deras verklighet, som är af nöden. Jag tror mig därför också här till slut kunna forma eder och det liberala Stockholms hälsning till den svenska riksdagen och dess ledamöter så:
»Det är icke nog att tala och åter tala om samling. Gören sagan till en sanning, och I hafven skrifvit ett blad i Sveriges historia, som skall lända eder till ära och landet till lycka för långliga tider!« .

Taggar

1900-tal, 1906, Man, Politiska tal, Rösträtt

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/david-bergstrom-tal-i-rostrattsfragan-1906>